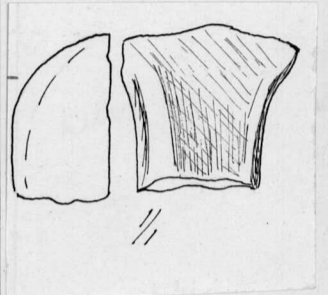

5104.
Harjavalta.

II ; alaosasta kulttuurimaasta, joka tässä oli verrattain ohut.

19. 9 saviastianreunapalaa, arv. kolmesta eri astiasta, sekä yksi kappale luultavasti saviastian korvasta. Viimemainitun muotoa, ks. kuvaa sivulla ! Savi näyttää yleensä olevan jotenkin puhdasta mutta hyvin vähän poltettua. - Esineet ovat museossa erotetut seuraavan numeron löydöistä ja siis löydettyt kuin ne.

20. N. 100 saviastianpalasta, joukossa hyvinkin suuria. Yleensä huonosti poltettuja, joten pinta on lohennut pois. Joukossa lienee kappaleita useammasta astiasta. Koristettu vain yksi pieni murtopala, lisäksi yhdessä palassa myös kuoppakoriste.

Esineet on löydetty kulttuurimaasta, karttaan I ja II saviast. merkityiltä alueilta kosolta, ja pienemmässä määrin niiden välimailta.

5105.
Maaria.

Esineet, jotka maisteri A.M. Tallgren kaivoi tai ennen kaivettuina osti kesällä 1908 Maarian Jäkärän kivikauden asuinpaikalta Tastun hietanummesta, valtion hietakuoppa. Vrt. H.M. 1. n:o 4964 ja kertomusta top. ark. sekä valokuvia ja asemapiirrosta. Löydöt ovat alinna luetellut ruuduttain, joiden numerot viittaavat karttaan.

5105.
Maaria.

A. Löytöjä pitkin hietakuopan reunaa kruunun ja Metsämaan Tastunlohkon rajalla: S syrjällä.

1. Veneenmuotoinen vasarakirves, ehyt, hyvin säilynyt. Terä varteen päin keinoteltu, olkapäät ulkonevat. Ulkosyrjällä kulkee (sahaamalla tehty?) leveähkö valinharja kannalta reiälle ja taas terälle asti. Kirveen suuruus on 173 mm pit. , 66 mm leveys reiän kohdalta ja samoin 38 mm paksuus. - Sen löysivät ja lahj. Terältä n. 44 mm paksu.
S.M.Y:lle rehtorit Ahlman kesäkuussa 1908 kävellessään hietakuopan eteläreunaa, paikalta, josta maa hiukan oli vyörynyt kuoppaan, niin että kirveen kanta pisti näkyviin. Esine oli n. runsaan $\frac{1}{2}$ mtr. maan pinnan (alkuperäisen) alla. Sen asema oli viistossa maan sisään, teräosa alinna. - Merkitty karttaani (alakulmaan) kirjaimella X.
2. Kivitaltta, vino ja epämukainen, terältä hiotu, ohuenläntä, pitkä, kapea. Mitat 78 x 26 x 12 $\frac{1}{2}$ mm. (valok.4135).
Löydetty samoin kuin n:o 4.
3. N. 80 suurempaa ja muutamia kymmeniä pienempiä saviastiankappaleita osaksi huokoista savea. (valok.4135).
Reunapaloja on n. 10, jotka ovat kuuluneet samaan astiaan, ja lisäksi 4 muihin astioihin kuuluneita. Useimmat yksityisetkin palat kuuluvat tuohon ensin mainittuun , josta arv. myös on ollut pohjapala, 22 mm paksu. Astia on ollut suuri, koristettu viiva-aiheisen vieressä olevaa muotoa. - Paitsi mainittuja , kuuluu löytöön vielä poltetun savenpalan katkelma, kummastakin päästä taittunut, 24 x 9 mm.

5105.
Maaria

Tässä numerossa luetellut esineet löydettiin kuopan S reunalta suuren kannon juurilta vierivän maan rajalta. Kanto oli kasvanut vanhaan kiukaanpohjaan, jonka paksuus profiilissa oli 40 cm ja jonka pohja oli 71 cm nykyisen maan pinnan alla. Liedensijan aivan yläosasta ovat useimmat saviastianpalat, joista hyvin suuri osa oli ehyenä astian seinänä muutaman puunjuuren alla. Näytti siltä kuin olisi juuri puhkaissut ehyen astian, jonka päällyspuolinen maan vieressä oli särkynyt ja vyörynyt alas.

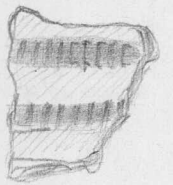
4. N. 25 kivilastua, joissa iskennän merkkejä. Joukossa 5 kvartsin sirpalletta ja yksi jonkinlaisen piiliuskeen kappale. - Löydetyt edellä mainitun liedensijan yläpuolella olevasta kultturimaasta.
5. 7 hiomakiven kappaletta, 6 kellertävää kiveä, luultavasti käsihoimesta, 1 punervaa laakakiveä, fragmenttarinen, vain yhdeltä sivulta ehyttä pintaa ja siinä notkolle hiottu. - Löydetyt osaksi kuin edell. osaksi vyöryvästä hiedasta alempaa.
6. Maanäytettä n:o 3 mainitusta liedensijasta.
7. Saviastianpalasia muutamia kymmeniä kappaleita, useimmat aivan murusia, löydetyt n. 20 m n:o 3 mainitusta kiukaansijasta W pitkin samaa hietakuopan reunaa. Mahdollisesti oli tälläkin kohtaa ollut samallinen liedensija, vaikka se oli jo aivan hävitetty

5105.

Maaria

aikanaan hiedanvedossa. - Nämä saviastianpa-
laset ovat enimmäkseen koristetut suurin kam-
pa-aihein, jotka kulkevat suorina viivoina.

Vrt. kuvaa

8. 7 hiomakiven kappaletta, useimmat murtokap-
paleita vaaleanvärisistä käsihoimista hieta-
kiveä. Löydetyt kuin n:o 7.

9. 38 isketyn kiven lastua, niistä 6 valkeata
kvartsia ja yksi jotain piiliusketta.

Löytäneet samalta kohtaa kuin n:ot 7
ja 8 n. 10-40 cm maanpinnan alta aivan
hietakuopan reunalta koululaiset Martin
ja Manne Ahlman.

10. N. 80 osaksi hyvin pientä saviastianpalasta
huokoista savea, joko koristamattomia tai ma-
taloin kuoppapainantein koristettuja. Varsin
monesta astianpalasta voi päättää teknikan
olleen sellaisen kuin näyttää. Reunapa-
loja lienee 2, eri astioista. Löydös-
tä vrt. n:o 11.

11. 2 kiivilastua, löytäneet nuorukaiset Ahlman
vierineen maan alaosaan edellisissä nume-
roissa mainittujen kulttuurikeskustojen koh-
dalta.

12. 30 kiivilastua, iskennän jäljiltä teräviä. Jou-
kossa on 1 kvartsi ja 1 piikiven kappale.
Löydetyt hietakuopan O reunalta alasvierinees-
tä maasta pitkin rataavallia.

5105.
Maaria

13. Saviastianpaloja, kymmenkunta suurempaa ja parikymmentä sirpaletta, sekä 4 reunapalaa, eri astioista, kaksi koristamatonta, kaksi koristettua, toinen viiva- toinen kampa-aihein. Löydetyt kuin n:o 12.

14. N. 15 saviastianpalaa, osaksi pieniä murusia. Parissa suuremmassa näkyy koristeita. Löydetty kevään kuluessa n. k. Metsämäen nummesta (vert. Bj. Cf:n karttaa) keskitöyrästä 30 cm syvästä.

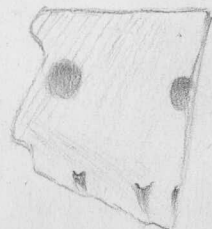
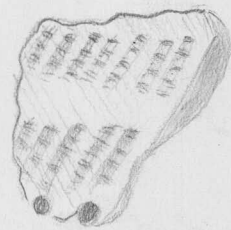

15. N. 15 kivilastua, joista 5 kvartssia, kootut talvella Metsämäen nummesta, sen O reunan keskikohdalta hävitetyn kiukaansijan kohdalta 62 cm syvyydestä.

16. Hiiliä ed. n:ossa mainitusta liedensijasta.

B Löytöjä systemattisesti tutkitusta maasta pitkin santakuopan O syrjän yläreunaa. Tutkittu alue jaettiin 4 m^2 suuruisiin ruutuihin. Löydöt luetellaan tässä ruuduttain, alueen eteläpäästä alkaen. Ruutujen keskinäinen suhde ja numerojärjestys selviää tekemästani asemapiirroksesta.

17. Löydöt "ylimääräiseltä ruudulta" äärimmäisenä S. Paikalla oli maa hyvin nokista melkein heti pintaturpeen alla pyöreällä alalla, jonka halkaisija oli n. 1 mtr. ja syvyys n. 60 cm. Liesikiviä ei ollut. Löydöt ovat a) maanäytettä kulttuurikerroksesta, b) 4 isketyn kiven lastua ja c) nokisen

5105.

Maaria

maan syrjältä saatuja saviastiankappaleita n. 10, joukossa 2 reunapalaa . Koristuksissa tavataan sekä kampa- että kuoppa- ja painanne- ynnä viiva-aiheet, ja selvään kuuluvat palaset eri astioihin.

(valok.4135).

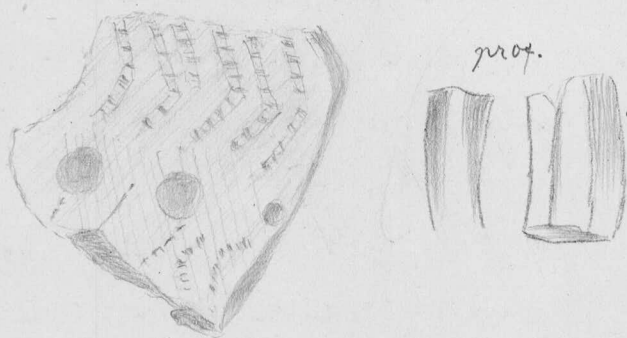
18. Esineet ruudusta n:o I, jossa maa oli keltävää kultturimaata, missä paikoittain oli hyvin vahvasti saviastianpalasia. Löydöt alkoivat 27 cm maanpinnan alta ja jatkuivat 85 cm syvälle asti. Sen alla oli maa kovaa ruosteenväristä pohjasoraa. Löydöt ovat
- a) 11 kivilastua, niistä 1 kvartsia ja
 - b) saviastianpaloja, n. 160 suurempaa ja useita pienempiä ja aivan murusia. Reunapaloja on 13, kaikki samasta suuresta astiasta, johon melkein kaikki muutkin tämän ruudun astianpalat kuuluvat. Koristukset ovat olleet joko viivoja tai matalia painanteita, profiili aivan yksinkertainen ja pohja suippo. - Erilaisia koristeaihteita näkyy vain 5 eri palasessa, jotka tavattiin ruudun N syrjältä. - Ornamentit ovat näissä kampaviivoja ja kuoppia. Vrt. seuraava n:o.

5105.

Maaria

19. Ruutu n:o II. Maanlaatu samallinen kuin ed., mutta löydöt syvemmälle, alkaen 49 cm maan alla ja sisältyen n. 10 cm vahvuiseen kerrokseen. Esineet ovat a) 11 saviastianpalasta, melko paksuja, osaksi nokeuneita. 2 niistä kuuluu sellaiseen astiaan kuin ed. n:ön useimmat, muut ovat koristetut vieressä olevaan tapaan, b) kappale astian korvaa tiivistä punervaa savea, kummastakin päästä katkennut, mitat 29 x 17 x 11 mm. c) kvartsin sirpale.

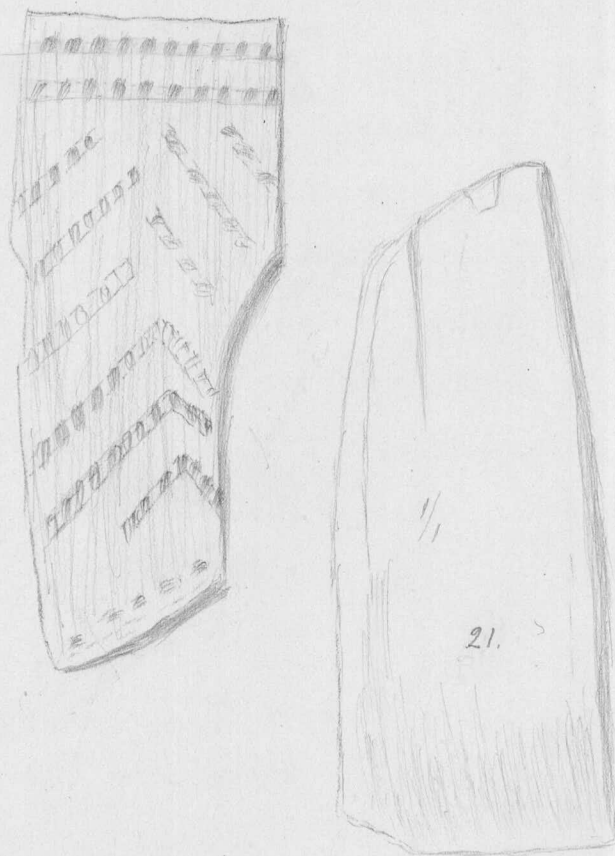

20. Ruutu n:o III. Tällä kohtaa oli 14 cm maan pinnan alla iso liedensija (kartalla n:o VIII) joka ulottui ruudun ulkopuolellekin. Liedensijan suuruus oli 2,15 x 1,40 cm, syvyys 72 cm. Tehty oli se pyöreistä kivistä, joiden välissä oli vahvasti nokea ja mustaa hiiltä. Esineet ovat a) hiilinäytettä kiukaasta, b) punasta maata liedensijan alta, ⁺ d) 2 käsihioimen kappaletta, joissa on hiomapinnat, hietakiveä; e) N. 25 saviastianpalasta, joista 2 reunapalaa. Palaset ovat ehkä kaikki kuuluneet samaan astiaan, joka on ollut kauttaaltaan

+ 60 kivilastua joissa selvät iskennan jäljet,

5105.
Maaria.

koristettu karkeahkoin kampapainantein ja
pohjaltaan kupeva.

21. Ruutu IV. Tasakirves, epäselvästi nelisivui- (valok.4135).
nen, joka puolelta hiottu; kannalle kapene-
va, lattea, kapeahko. Mitat 91,5, x 38 x 15
mm. Löydetty läh. ruutujen III ja IV ra-
jaa n. 37 cm syvästä.
22. Ruutu IV. Käsihioimen pala kellervää hie-
takiveä. Molemmat ehyet pinnat sileiksi hio-
tut. Nyk. mitat 56 x 33 x 26 mm. Löydetty
ruudun NO osasta 53 cm maan pinnan alta.
23. Ruudut V-VI. N. 30 kivilastua, löydetyt
sieltä täältä kummastakin ruudusta.

Ruudut VII ja h, g, f olivat löydöistä
aivan tyhjä, ja maa näytti koskemattomal-
ta. Ruutujen e ja d rajalla oli kiuvas

5105.

Maaria.

tai ehkä kaksikin . Pituus oli 1,60 m., suuremman osan leveys 85 cm., pienemmän 35. Muotoa ks. tarkemmin kartasta ja erikoispohjakaavasta. Ylimmät kivet olivat jo n. 10 cm maan alla, ja liedensijan syvyys oli Mitään löytöjä ei tavattu. Myös ruudut c ja a,b ynnä 4 olivat löydöistä tyhjä.

24. Ruutu 43. Sen NNO kulmassa oli liedensija, 1,40 x 1,20 m suuri ja 16 cm pintamaan alapuolella. Siinä oli paljo suurellaisia hiiliä (a) sekä 4 palanutta savikappaletta (b) nokisen liesikiven (c) välissä.

Ruuduissa 41-2 ei ollut kultturimaan merkkejä.

25. Ruutu 40. Hiomakiven osa kahdessa kappaleessa. Käsihioin, lattea, keltasta hietakiveä, neljältä sivulta hiottu. Mitat 80 x 61 x 17 mm.

Ruutu 39 oli vahvasti notkolla; siinä oli kauttaaltaan paljo luonnonhiiltä ja kiviä, mutta muuta ei.

26. Ruutu 38. Kivinen oikokirves, paksuniskainen, pyöristetysti nelisivuinen, kauttaaltaan hiottu, vaikka pinta pahasti rapautunut. Mitat 89 x 53 x 29,5 mm. Löydetty aivan läheltä maanpintaa. Maa oli notkolla tässäkin, mutta pintakerros oli ylen ohut, nurmi n. 8-10 cm ja kohta sen alla alkoi keltainen, alempana hyvin karkea maa, hiiltä ei ollut. (valok.4135).

5105.
Maaria.

Ruudussa 38 oli nokimaata, mutta ei löytöjä, ruuduissa 33-36 ei ollut mitään erikoista. - Ruuduissa 31 oli liedensija (V), jonka suuruudet näkee kartasta. Tällä kohtaa kulki maassa leveä savisuoni, joka likellä kuopan reunaa oli syvemmällä, mutta 0 suuntaan nousi lähelle maan pintaa, niin että kiuvas V b oli aivan savimaanpohjalla, mutta V a jonkun verran korkeammalla. V b syvyys oli vain 22 cm ja V a 20 cm, mutta jälkimäinen oli 10 cm savipohjan yläpuolella hietaperustuksella. Aivan ilman löytöjä olivat ruudut 29-30, 25-26, 19-22. Ruuduissa 27-28 oli liedensija.

27. Ruudut 27-8. Liedensija IV. 22 cm maan pinnan alla. Sen paksuus oli 25 cm. Talteen otettiin a) hiiltä, b) 2 koristamattoman saviasian palasta, c) 2 kivilastua, toinen kvartssia.

Ruudut 23-4. Näiden rajalla oli pieni liedensija III. Sen alin osa oli 60 cm maan pinnan alla, ja sen vahvuus oli vain 1 kerros kiviä. Ympäri oleva maa oli kovaa ja koskemattomalta tuntuva. Pinta oli kiuksaan kohdalla notkolla.

28. Ruudut 15-17. Joukko kivilastuja, iskennän jäljiltä terävasärmäisiä, löydetyt hyvin kovasta maasta, joka oli lujaa ylimpiä kerroksia myöten.

Ruudut 6-14 olivat aivan löydöttömiä. Niin myös a'-e'. Ruudussa f' oli suuri, jo

5105.
Maaria

osaksi rauennut tulisija , jossa nokiala oli 2,50 x 90 cm laaja. Kiviä ei kuitenkaan ollut koko alueella, vaan jäi tuon soikean hiilialan väliin 80 cm levyinen kivetön aukko, joten suuri liesipaikka oikeastaan siis muodostuu kahdesta pienestä kiukaasta, joiden halkaisijat olivat 85-90 cm. Mitään esineitä, edes saviastianpaloja ei ollut.

29. Ruutu 4. 10 kivilastua eri korkeuksilta

30. Ruudut 3 ja 5. 29 kivilastua eri korkeuksista.

31. Ruutu 1. 30 kivilastua, niistä 5 kvartssia.

Asumakeskus oli ruuduissa 1 ja 3. Ylinnä oli turpeen alla harmaata, sitte keltapunertavaa, aivan keltaista ja alinna vihdoon mustaa maata. Löytöjä ei näissä esiintynyt ennenkuin 60 cm pinnan alla. Vain yksi pala oli 8 cm syvyydessä, muut yleisimmin 70-80 cm syvässä. Ruudussa 3 oli liedensija, joka alkoi esiintyä n. 60 cm maan alla. Se oli 53 cm syvä. Tehty oli se pienistä nyrkinkokoisista kivistä joiden alla oli n. 16 cm vahvuinen kerros tiivistä nokimaata. Löydöt esiintyivät melkein kaikki liedensijan N puolella olevassa kultturimaassa, jonka yhteyteen tuntuu kuuluneen hiilikerros ruudussa 1. Siinä ei ollut mitään kiviä, vaan oli kait se muuten pitkällisen asutuksen muodostama. Löydöt ovat:

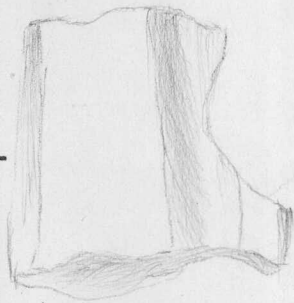
32. Saviastian paloja n. 100 kappaletta, niistä

5105.

Maaria

osa(a) aivan kuin yllä ^{toiset} n:o 10, / karkeahkoa sa- (valok. 4135).
vea, koristetut levein kampapainantein
 joukossa 6 reunapalaa, 5 eri pro-
fileramattomasta astiasta.

33. Käsihiioimen kappaleita, 4 palasta keltasta hietakiveä. 2 on tavallista hietakivilevyä, yhdessä on pitkulainen syvennys hiomapintoi-
neen, ehkä metalliesineen hiomiseksi, 4:s on kuperapintaiseksi hiottu.

34. Hiiltä ja maanäytettä samasta kiukaasta.

35. Kivikirves, jonka terä on kokonaan pilaan-
tunut ja poislohkeillut. Kantaosa hiomaton.
Läpileikkaus . Mitat 79 x 46 $\frac{1}{2}$ x
24 mm.

Löydetty tutkimusalueelta, mutta mistä ruudusta, en voi sanoa, kun löydöt museossa olivat otetut esille ennen tuloani kaupunkiin ja tämä ja seuraavat kaksi esinettä jollainlailla se-
kaantuneet.

36. Kaksoistaltta, ohut, tasaleveä. Toinen lape suora, toinen hieman mykevä. Mitat 55 x
29 x 11 mm. Löydöstä ks. n:o ed.

37. Käsihiioimen kappale kellertävää hietakiveä, hiottu molemmilta lappeilta. Mitat 68 x 48
x 27 mm.

Löydöstä ks. ed. N:o.